

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Czímadorományozás. Ő császári és ap. királyi felsége f. évi márczius hó 27-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával dr. *Schönherr Gyula* magy. nemz. múzeumi segédörnek az őri czímet és jelleget adományozta.

Előléptetések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter f. évi június 15-én kelt 37,858. sz. rendeletével *Horváth Ignác* m. nemz. múzeumi őrt a VIII-ik fizetési osztály 3-ik fokozatából a 2-ikba, dr. *Schönherr Gyula* őri czímmel és jelleggel felruházott segédört a IX-ik fizetési osztály 2-ik fokozatából az elsőbe léptette elő.

A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének második könyvtárnoki tanfolyama. A magyarországi könyvtárügy terén újabb időben észlelhető nagy élénkség arra indította a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségét, hogy az idén ismét könyvtárnoki tanfolyamot rendezzen. A tanfolyam, miként az 1898-iki is, a M. Nemz. Múzeum könyvtárában fog megtartatni és pedig július 16—31. napjain. Az előadási tervezet a könyvtárnoki működéshez szükséges alapismereteket a következő négy csoportban foglalja össze: I. bevezetés a paleográfába, a kéziratok és azok kezelése, II. könyvismerettan (bibliologia), III. könyvtártn (bibliothekonomia), IV. bibliografia. Az előadások gyakorlatokkal lesznek összekötve. Előadókül a főfelügyelőség *Ferenzi Zoltán* budapesti egy. könyvtári igazgatót, *Fejérvataky László* egy. tanárt s a Magyar Nemz. Múzeum könyvtárának igazgató őrét, *Varjú Elemér* és *Esztegár László* magyar nemz. múzeumi asszisztenseket kérte fel. A tanfolyamra a főfelügyelőség összesen tizennégy meghívót küldött szét különböző hatóságokhoz és egyesületekhez, kizárólag olyan helyekre, a hol a könyvtári ügy érdekében könyvtári szakőrökre égetően szükség van. A tanfolyam lefolyásáról a Magyar Könyvszemle részletes jelentést fog közölni.

Könyvtári kongresszusok Párisban. Az idei nemzetközi kiállítás alkalmából Párisban megtartandó nagyszámú kongresszusok közül kettő egészen közelről érdekli a könyvtárügy és könyvészet szakköreit és barátait. A következőkben közöljük az ezekre vonatkozó legszükségesebb tudnivalókat. I. *Nemzetközi bibliografiai kongresszus (Congrès international de bibliographie)* augusztus 16-ikától 18-ikáig. A szervező bizottság elnöke H. *Sebert*, az Institut tagja. Ennek főtárgya a bibliografiai repertoriumok kérdése lesz különös tekintettel a brüsszeli *Institut international de bibliographie* által megindított nemzetközi mozgalomra egy a tizedes bibliografiai rendszer

alapján készítendő általános bibliografiai repertorium érdekében. A részletes programmagában foglalja a repertorium kérdés egész területét s különösen érdekesnek ígérkeznek az egyes országok bibliografiai tevékenységéről beérkező jelentések. A kongresszusra szánt közlemények vagy legalább azok vázlatai július hó 1-seje előtt küldendők be a következő címre: M. *Eugène Capet*, Paris, 8. place du Pantheon. A részvételi díj 20 frank, a melyet a jelentkezési lappal a következő címre kell beküldeni M. *Gauthier-Villars*, Paris, 55. Quai des Grands-Augustins. II. *Könyvtárnokok nemzetközi kongresszusa (Congrès international des bibliothécaires)* augusztus 20-ikától 23-ikáig. A szervező bizottság elnöke *Delisle Léopold*, a Bibliothèque nationale főigazgatója. Ennek a kongresszusnak programja felöli a könyvtári életnek úgyszólván egész körét. Első része kiterjeszkedik a könyvtárak történetére, a nyilvános könyvtárak szervezetére, adminisztrációjára és nemzetközi érintkezéseire, a népkönyvtárak szervezésére, és a könyvtárak személyzeti viszonyaira. A második rész a könyvtári építkezésekkel, butorzásokkal és a könyvtárak költöztetésével foglalkozik. A harmadik részben a könyvtári anyag feldolgozásáról lesz szó: kéziratok, nyomtatott könyvek, térképek, metszetek, fényképek stb. könyvtári kezeléséről, a lajstromozásról, lebélyegzésről, leltárakról, katalogusokról és repertoriumokról, az anyag konzerválásáról és restaurálásáról, a könyvkötészetéről, a katalogusok és repertoriumok különböző nemeiről, a bibliografiai rendszerekről, apró nyomtatványokról stb. Végre a negyedik rész a könyvtárak használatát illető kérdéseket tartalmazza: a könyv kölcsönzés különböző módjáról, a különböző könyvtárak között a kölcsönzés szabályozásáról, a könyvtárnokokra háruló felelősségről, és a használás következtében előálló s a könyvanyagot veszélyeztető bajok elleni védekezésről. A kongresszus ülései a Sorbonne-ban fognak megtartatni. A jelentkezések s a beterjesztendő dolgozatok, az utóbbiak július 15-ike előtt, M. *Henry Martin*, Paris 1. rue de Sully, à la Bibliothèque de l' Arsenal címre, a részvételi díj pedig (10 frank) M. *J. Couraye du Parc*, Paris, rue de Richelieu 58, à la Bibliothèque nationale címre küldendők be. A kongresszusról szóló jegyzőkönyv és a munkálatokat tartalmazó kiadvány a kongresszus tagjainak meg fog küldetni.

A magyar nemzeti múzeumi könyvtár általános revíziója.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásával a magy. nemz. múzeumi könyvtára az idén általános revízió alá kerül. A munkálatok vezetésével *Horváth Ignác* könyvtári őr bízott meg, a könyvtár olvasóterme pedig a revízió miatt június hó 15-ikétől kezdve három hónapon át zárva marad.

Fővárosi könyvtár, levéltár és múzeum.

Dr. *Toldy László* székes fővárosi főlevéltárnok javaslatot dolgozott ki arra nézve, hogy a székes főváros két millió koronás milleniumi alapítványa egy részének felhasználásával a fővárosi könyvtár múzeum, és levéltár egyesíttessenek s kiváló fontosságukhoz méltó és rendeltetésüknek megfelelő elhelyezést és szervezetet nyerjenek. A javaslat leginkább a kérdés pénzügyi oldalával foglalkozik, részletesen kifejtve a különböző megoldási módokat. Minket azonban különösen az a rész érdekel, a melyben az elhelyezés kérdését fejtegeti, illetve erre nézve tesz javaslatokat. Igen helyesen arra az álláspontra helyezkedik,

hogy az új intézmény kellő hatást csak akkor fejthetne ki, ha a gyűjtemények a közönségnek kényelmesen megközelíthető módon vagy egészen külön épületben, vagy a mostani városházának egyik, egyenesen az utcáról megközelíthető szárnyában nyernének elhelyezést. Közeli példára hivatkozik, Bécs város múzeumára és könyvtárára, a melyeket nemsokára ki fognak a város házából telepíteni, egy részt helyszűke miatt, másrészt egyéb czélszerűségi okokból. Abban is egyetértünk a javaslat szerzőjével, hogy a nagy közönség érdeklődését nagy mértékben csökkenti s az intézmény annyira kívánatos népszerűségét is lényegesen veszélyezteti, ha könyvtári vagy múzeumi gyűjteményeket egy óriás épület hivatalos helyiségeinek labirintusában kell megkeresnie. Mindezek a körülmények kétségtelenül illetékes helyeken is komoly megfontolás tárgyát fogják képezni s Toldy László valóban nagyfontosságú ügynek tett jó szolgálatot, midőn ezt a kérdést javaslatában kellő világításba helyezte.

A régi kéziratok megóvása érdekében újabb nagyjelentőségű dolgozatot tesz közzé a Centralblatt für Bibliothekswesen (XIV. évf. 12. f.) a vatikáni kéziratgyűjtemény kitűnő őrének, *Ehrle Ferencz* atyának tollából. Ezuttal a régi kézirati kincs megmentésében az egyetemek történeti és filológiai szemináriumainak vezetőire háramló nevezetes feladatot fejt ki. A vatikáni dolgozóteremben tett tapasztalatai alapján beszél s minden szava elárulja, hogy elnyomhatatlan kötelességérzetének tesz eleget, midőn a fontos kérdésben megkezdett tevékenységét a legkülönbözőbb irányokban folytatni akarja. Ismeretes, hogy legelőször is az idő és a természeti erők pusztításai ellen keresett óvszereket, s hogy erre nézve, hála a kezdeményezésére megindult széleskörű kísérletezéseknek komoly eredményekre van kilátás. S ime csakhamar megszólal újból most már azokat a veszedelmeket esetelve, a melyeknek a kézirati kincsek a használat s az emberek hanyagsága vagy gondatlanságai következtében ki vannak téve. Felügyelői asztaláról évek során át vizsgálódott ebben az irányban. Nemesak a használt kéziratokat fenyegető imminens károk meggátolására ügyelt, hanem pszikológiai észleletek alapján általános érvényű megállapodásokra akart jutni. Persze, az ilyesmi igen nehéz dolog s maga is bevallja, hogy megfigyeléseinek egyetlen kétségbevonhatatlan eredménye az volt, hogy sem a tudományosságnak különböző foka, sem a nemzeti sajtóságok nem mérvadók a kéziratokkal való bánásmódnál. A fődolog, hogy a kellő gondosságot s az ennek hiányában beálló károk nagyságát már a fogékony ifjúság életszakában megtanulják azok, kiknek a régi kéziratokkal való foglalkozás pályájuk egyik leggyakoribb feladata és teendője lesz. S erre a célra *Ehrle* igen helyesen a legalkalmasabbnak az egyetemi éveket s a szemináriumi gyakorlatokat tartja. »Bátran ki merem mondani — ugymond — hogy a használat által fenyegetett kézirataink megóvása sokkal inkább függ az egyetemi intézetek vezetőitől, mint a gyűjtemények őreitől. Az utóbbiaknak figyelmeztetései és fenyegetései legfeljebb a nagyobb kihágásokat akadályozhatja meg ott, a hol a használókban hiányzik a kellő érzék a kéziratok épségben tartása iránt.« Kifejti azután, hogy az írástani és paleografiai kurzusokon mily kitűnő alkalom nyílik a használat főbb elveinek hangoztatására és a gondatlanság veszedelmeinek feltűntetésére.

Az érdekes közlemény többek közt ismerteti a vatikáni kéziratár használati szabályzatát is, s kívánatosnak tartaná, hogy kölcsönös okulás céljából már nagyobb gyűjtemények is ismertetnék az övéiket. (e.)

Egy régi magyar könyv cím alatt kisebb dolgozat jelent meg *Győry Tibor dr.* tollából (Budapest, 1899. 7 l.), a mely az 1669-ben Kerti dolgoknak leírása cím alatt Bornemissza Anna fejedelemasszony megbízásából és költségén mindössze 75 példányban nyomtatott könyv egy újabban előkerült kilenczedik példányát ismerteti. Erre a példányra dévaványai Halasy József könyvtárában akadt ismertetője, a ki azt első sorban a magyar orvostudományi irodalomtörténet szempontjából tárgyalja. Azonban a szükséges könyvészeti adatokat is ügyesen csoportosítja s így kis dolgozata az érdekes XVII. századi nyomtatványnak minden tekintetben kimerítő ismertetésévé válik.

VÁLTOZÁSOK

a magyarországi nyomdáknál 1900 márczius 15-ikétől, június 15-ikéig.

(Az egy csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve. A két csillaggal jelöltek megszűntek.)

Budapest:

- **Apolló irod. és nyomd. r. t. VII., Rottenbiller-utca 4—6.
- **Auer Lipót. VI., Dávid-u. 1.
- **Fischer Péter. VII., István-tér. 9/b.
- **Friedmann Dávid. VI., Teréz-körút 27.
- Grosz Izrael. VII., Kertész-u. 34.
- Halász Ármin. VI., Dávid-u. 1/B.
- **Höngig Lajos. VI., Gyár-u. 2.
- Lőrincz Károly. X., Gyűjtőfőház. Magyarország hirlapkiadó r. t. nyomdája.
- VI., Teréz körút 19.
- **Muskát Béláné szül. Beke Gizella. VI., Teréz-körút 27.
- **Nágel István. VI., Dessewffy-u. 21.
- Nagy Mór. VIII., Rökk Szilárd-utca 28.

- Id. Poldini Ede és Tsa. VI., Irányi-u. 1.
- **Pscherhoffer Vilmos. VI., Podaniiczky-u. 15.
- **Schlieszer Henrik. VI., Király-u. 10.
- Schmelz és Schilling. VI., Zaballa-u. 70.
- Schwarz Leib Pál. VII., Valero-u. 12.
- Skopepa József. VII., Kertész-u. 34.
- Spinner Adolf. VII., Valero-u. 12.
- **Univers. Gyűjtőfőház.

Borosjenő:

Ungár J.

Csákova:

- **Chudy testvérek.
- *Chudy testvérek utóda: Grádl Péter.

Kassa:

László Béla.

Majsa:

Sziller János.

Miskolcz:

Boros Jenő.

Nagy-Károly:

**Vider Jakab.

Nagylak: (Csanád m.)

- **Hubert Jenő.
- *Nagylak és Vidéke ny.

Puchó:

Reismann Mór.

Rozsnó:

Falvi Jenő.

Sajó-Solymos:

Bács Jánosné.

Siklós:

Wessely és Horváth.

Stajerlak:

- **Rose V.
- Hollochütz Frigyes.

Szabadka:

- Hirth Lipót és Tsa.
- **Tomics Miklós.

Temesvár:

Messinger Sándor.

Zólyom:

- **Nádosi Gyula.
- Nádosi testvérek.
- Schlesinger Ignác.
- **Seidel és Fridmann.